

V á og rætt til ein uttanríkispolitikk

í donskum og føroyskum miðlum, at danska grundlógin ikki í tí er einki nýtt. Sjónarmiðið nýtir ríkisvaldið ofta. Men at hvørki lögfrøðiliga haldført ella søguliga rætt. Eg eri ósamdur munagott orðaskifti, taki eg táttin upp eftir hansara fortreytum.

Ein sjálvstøðugari føroyskur **uttanríkispolitikkur er tískil ikki bara ein spurningur um lögfrøði, men sanniliga eisini ein spurningur um politikk.** Sögan um donsku grundlógina er í stóran mun sögan um eina pragmatiska politiska skipan, ið hevur verið so mikið at sær komin, at formalitetir ikki eru slopnir at forða fyri gagnligum loysnum og røttum broytingum.

Innanfyri grundlógarnar føstu karmar sigraði parlamentarismen í 1901, og kongur misti sína ávirkan á politisku skipanina. Ikki fyrr enn 50 ár seinni varð

parlamentariska meginreglan feld inn í grundlógina.

Grundlógin hevur eisini hýst gagnligum loysnum í mun til politiskar broytingar í Føroyum. Við heimastýrslógini fingu Føroyar egið lóggávuveld. Fyri heimastýrslógina tvíhildu ríkisvald og ríkislærd um, at eitt føroyskt lóggávuveld als ikki bar til, tí grundlógin einans loyvdi einum lóggávuvaldi í ríkinum – Fólkatungin.

Eftir 1948 tvíhelt ríkisvaldið um, at heimastýrslógin gav Føroyum so víðar heimildir sum grundlógin yvirhøvur loyvdi. Men rembingarnar um aldamótíð 2000 elvdu enn einaferð til broytingar í málsoðkjabytinum ímillum Føroyar og

Danmark, tá yvirtøkulógin í 2005 varð samtykt.

Grundlógin hevur verið karmur um stór fólkaræðilig og politisk framstig. Tí er tað ein andsögn, at danska stjórnin nú nýtir hana at seta garð fyri fólkaræðiliga orðaskiftinum um møguleikarnar fyri einum meira sjálvstøðugum føroyskum uttanríkispolitikki. **Ríkisvaldið á Slotshólmi í Keypmannahavn nýtir grundlógina sum skálkaskjól, hvørja ferð ósemja er við føroyskar myndugleikar um málsoðkjabyti.**

Í grundlógarsöguni eru bæði søgulig fordømi og lögfrøðiligt grundarlag fyri, at tíðarhóskandi loysnir verða funnar – eisini í føroyskum viðurskiftum. At Føroyar fáa størri uttanríkispolitiskar heimildir er tí meira ein spurningur um politikk enn um lögfrøði.

Lars Løkke Rasmussen, forsætisráðharri, harmaðist í tíðargrein 23. mai um, at grundlógin forðar føroyska ynskinum at reka egnan uttanríkispolitikk.

Men við grundlógini í hondini kann danska stjórnin gera sítt til, at føroyskar

uttanríkisheimildir verða víðkaðar. Tað vil danska stjórnin bara ikki.

At brúka grundlógina í einum politiskum spæli, sum køvur fólkaræðiliga orðaskiftið, haldi eg vera bæði ósømiligt og harmiligt. Eg fegnist kortini um, at forsætisráðharrin sigur dyrnar standa opnar og ynskir at samstarva. Tí vit eiga at fara undir eitt opið og reiðiligt orðaskifti, seta hvørjum øðrum teir góðu spurningarnar og virða ymiskleikar hvør hjá øðrum. Fortreytin er, sum í øllum týðandi samráðingum, at vit hittast við opnum sinni sum javnbjóðis partar. Um annar parturin longu framman-

undan sigur, hvat úrslitið skal verða, er eingin grund til at fara undir nakað orðaskifti.

Tá danska stjórnin velur javnbjóðis samstarv framum einoygt treiskni, kunnu vit fara undir eitt framskygt orðaskifti um okkara uttanríkispolitisku heimildir.